

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดในพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของคนไทยในฐานะเป็นแหล่งความรู้ ของประชาชนทั่วไป และของนักบวช บทบาทของวัดในพระพุทธศาสนาต่อการจัดการศึกษา ยังคงอยู่อย่างสำคัญยิ่งในสมัยอยุธยา ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทบาททางการศึกษาของวัด ที่มีต่อประชาชนเริ่มลดลง เมื่อมีอารยธรรมตะวันตกรวมทั้งระบบการศึกษาสมัยใหม่เริ่มเข้ามา มีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) ได้มีการปฏิรูปการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่าง กว้างขวาง รวมทั้งระบบการศึกษาด้วย มีการแบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ สาย คือสายสามัญกับสาย อาชีพระบบหนึ่ง และสายพระปริยัติธรรมอีกระบบหนึ่ง โดยที่สายสามัญเป็นหน้าที่ของรัฐและ เอกชนที่จัดให้กับประชาชนทั่วไป สถานศึกษาที่ใช้คือโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ส่วน การศึกษาด้านพระปริยัติธรรมยังคงเป็นระบบเดิม คือ ใช้วัดเป็นสถานศึกษาให้กับพระภิกษุ สามเณร^๑ สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย แบ่งออกเป็น ๓ แผนก ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยมีหลักสูตรที่ศึกษาแตกต่างกัน ออกไป ในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยา วชิรญาณวโรรส เป็นผู้ทรงริเริ่มขึ้นเพื่อหาทางจัดการศึกษาเพื่อให้ภิกษุสามเณร ได้เรียนรู้ พระธรรม วินัยได้สะดวก และกว้างขวางยิ่งขึ้น^๒ ส่วนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีนั้น เป็นการศึกษาของภิกษุ สามเณร ในประเทศไทยเพื่อให้รู้ ภาษาบาลี สามารถอ่านพระคัมภีร์ ของพระพุทธศาสนาได้โดยสะดวก เพราะคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาดังที่นับถืออยู่ ในประเทศไทย นั้นล้วนจารึกไว้ด้วยภาษาบาลีทั้งสิ้น ต่อมาในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระราชดำรัสให้สมเด็จพระสังฆราช (มี) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ขยายหลักสูตรบาลี จากบาลีเบื้องต้น-โท-เอก อันสืบเนื่องมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเปรียญ ๙ ประโยค ซึ่งเป็น หลักสูตรที่ใช้ตราบจนปัจจุบันนี้^๓

ความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดในยุคปัจจุบันมีผลต่อศีลธรรมและวิถีชีวิตที่มี การพัฒนาทางด้านวัตถุ โดยให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งแม้จะ

^๑สมชาย บัวเล็ก, “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาก่อน พ.ศ. ๒๕๓๕.”, วารสาร การศึกษาแห่งชาติ, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๓๕) : ๑๔-๑๕.

^๒สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, เรื่อง สอบธรรมของสนามหลวงแผนกธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒๗-๒๒๙.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๑.

ประสบความสำเร็จและสามารถแก้ปัญหาให้แก่มนุษย์ได้ในระดับหนึ่งก็จริง แต่ปัญหาที่ตามมา คือ การพัฒนาด้านวัตถุ และการพัฒนาด้านจิตใจ เกิดความไม่สมดุลกันทางด้านศีลธรรม โดยหลงลืมความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่มีพระพุทธศาสนาที่สำคัญคือการศึกษาจากวัด ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผสมผสานกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน โดยมีการนำหลักศีลธรรม นำภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา ที่ได้จารึกไว้ในศาสนา ออกมาใช้เป็นเครื่องมือในการรับความเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์ให้เข้ากับสังคมไทย ก่อให้เกิดคุณค่าและอำนวยประโยชน์ให้กับชีวิตและสังคม โดยความร่วมมือในการพัฒนาสภาพชุมชนจนเกิดคำว่า “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียนแต่เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้าสู่สังคมไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน จึงมีผลกระทบทางด้านศาสนา โดยเฉพาะทางศีลธรรม คือมีกุลบุตรเข้ามาบรรพชาอุปสมบทน้อยลง ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายโอกาสทางการศึกษา ๑๕ ปี ประเพณีการบวชเรียนจึงน้อย อีกประการหนึ่งพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับความเจริญทางด้านสื่อต่างๆ ทำให้การประพฤติปฏิบัติทางศีลธรรมด้อยลงไป เพราะไปหลงเพลิดเพลินเทคโนโลยี^๔

ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จึงจำเป็นต้องวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางศีลธรรม ซึ่งเป็นจุดเด่นที่จะสามารถจูงใจให้พ่อแม่พาลูกเข้ามาบวชเรียน ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศในด้านศีลธรรม จึงเป็นเอกลักษณ์ และ อัตลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญด้วย

จากการที่วิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมีรากฐานด้านศีลธรรมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติที่ประเทศต่าง ๆ ให้การยกย่องว่าเป็นประเทศมีพุทธศาสนา เจริญรุ่งเรืองที่สุด แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้คนละเลยการปฏิบัติตามแนวทางพุทธธรรม ส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลจากทุกฝ่ายในสังคม ดังปรากฏในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงพระราชทานแก่ที่ประชุมสมาคมพุทธศาสนา ท้าวราชอาณาจักรครั้งที่ ๓๖ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ตอนหนึ่งว่า

“ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่น่าวิตกกังวลก็คือ ทุกวันนี้ความคิดอ่านและความประพฤติ หลากหลายอย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่วความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับ แล้วพากัน ประพฤติปฏิบัติโดยไม่รู้สึกระส่ำระสาย จนทำให้เกิดปัญหาและทำให้วิถีชีวิตของแต่ละคนมีดมลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ของชาวพุทธจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง แต่ละท่าน แต่ละฝ่ายต้องยึดหลักการให้มั่นคง ที่จะไม่ทำสิ่งใด ๆ ที่ชั่วที่เสื่อมต้องกล้า และบากบั่นที่จะทำแต่ สิ่งที่เป็นความดีเป็นความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้ผลความประพฤติดีปฏิบัติชอบบังเกิดเพิ่มพูน ขึ้นและคำจูนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ” ดังนั้นทุกฝ่าย

^๔ เต็มใจ ศรีนวล, ความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๗), หน้า ๔๖

ที่เกี่ยวข้อง จึงพยายามหาแนวทางในการนำพุทธธรรมเป็นแกนนำในการพัฒนาคน เพื่อให้คนเป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่าง^๕

การพัฒนาสังคมตามหลักพุทธศาสนาถือการพัฒนาคนเป็นแกนกลาง และการพัฒนาคนที่เริ่มต้นที่ฐาน คือการพัฒนาความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นสาระส่วนแก่นแท้ ด้วยการพัฒนาความเป็นมนุษย์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างถูกต้อง เป็นคนที่พัฒนาดีแล้วจะเป็นส่วนที่รวมเข้าถึงกันสร้างสรรค์สังคมให้เจริญงอกงาม เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อโอกาสให้ทุกคนเจริญยิ่งขึ้นมีชีวิตที่ดีงามและมีความสุข ซึ่งพระครูสมุทรธรรมโสภณ ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยว่ามีบทบาทชัดเจนในการพัฒนาชุมชน เพราะตั้งแต่เกิดจนตายคนในสังคมจะมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ตลอด เช่น การนิมนต์พระมาในงานทำบุญวันเกิด งานแต่งงาน งานบวช งานศพ เป็นต้น หรือแม้แต่เป็นหมอกกลางบ้าน เป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้านที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมตลอดจนถึงการศึกษาเล่าเรียนแต่เดิมกุลบุตรก็เข้ามาเรียนในวัด

ดังนั้น สถาบันพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในการพัฒนาทางศีลธรรมและช่วยเหลือชุมชน โดยนำหลักธรรมมาบูรณาการให้ทันยุคทันสมัย เพราะมีความใกล้ชิดกับจิตใจของคนมากกว่าหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะในชุมชนชนบท พระราชสุทธินาถมณฑล ได้กล่าวถึงกิจกรรมของพระสงฆ์กับสังคมไทยว่าต้องศึกษาแสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ละความไม่ดีไม่งามทำให้แจ้งถึงจิตใจและทำความเจริญทั้งรูปธรรม นามธรรม และได้กล่าวถึงสิ่งที่ประชาชนหวังความช่วยเหลือจากพระสงฆ์ว่า ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องต่อไปนี้^๖ ๑) ต้องการตัวอย่างมองความดีงาม และผู้นำทางคุณธรรม โดยเฉพาะความเคร่งครัดทางวินัย และความเป็นผู้สันโดษมีก้น้อย ๒) ต้องการวัดเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจของผู้มีทุกข์ ต้องการเห็นวัดเป็นที่สงบ เยือกเย็น สะอาดร่มรื่น มีระเบียบ ๓) ต้องการเห็นพระภิกษุเข้าหาประชาชน ปลอดภัย ให้กำลังใจ แนะนำทางแก้ปัญหาชีวิตให้ ๔) ต้องการให้วัดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือสนับสนุนให้เกิดการรวมพลังแก้ปัญหาต่าง ๆ ๕) ต้องการให้วัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น นักธรรมบาลี ธรรมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จนกระทั่งศึกษาระดับปริญญาตรีโทเอก ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง ๒ แห่ง ทั้งด้านหลักธรรมของพระศาสนา และการมีอาชีพที่สุจริต การปฏิรูปจิตใจของประชาชนควรริเริ่มที่วัด

พระสงฆ์สามเณรจำนวนมากทั้งพระระดับปกครองคณะสงฆ์และพระสงฆ์ สามเณรผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาส่วนมาก ผ่านการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญช่วยสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนา ด้านจำนวนพระสงฆ์ สามเณร ด้านสนับสนุนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านสนับสนุนการเรียนบาลี นักธรรมของโรงเรียน

^๕มันเกียรติ โกศลนิวติวงศ์, พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ที่ประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๑), หน้า ๒๖.

^๖กรมการศาสนา, การพัฒนาสังคมตามหลักพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๒-๓

พระปริยัติธรรมแผนกธรรม บาลี ด้านเพิ่มบุคลากรของวัดในชุมชน ด้านสนับสนุนศาสนกิจคณะสงฆ์ เป็นต้น กล่าวได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ เป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนา การค้นหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ให้ดำรงอยู่สร้างความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา

ฉะนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สังกัดสำนักงานมหาเถรสมาคมปัจจุบันมีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศทั้งสิ้น ๔๐๖ โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน ๗๑,๘๙๒ รูป^๗ จึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดย เน้นผู้เรียนให้เรียนดีและประพฤติปฏิบัติตนทางศีลธรรม ให้ดีกว่าโรงเรียนภายนอก

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา เพื่อนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ และสนับสนุน นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ให้มีความมั่นคงส่งเสริมความมั่นคงของพระพุทธศาสนาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพทั่วไปการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาควรเป็นอย่างไร

^๗สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ปฏิทินการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๕), หน้า ๗-๘.

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาและเอกสาร มุ่งศึกษาการบริหารงานจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยเน้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้วิจัยเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ แนวคิดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ และแนวคิดความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา การวิเคราะห์และสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อพิจารณาถึงประเด็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ ภาคตะวันออก ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญภาคตะวันออกตอนล่าง โดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว (cross-sectional design) และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละคน (individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร

ประชากร คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑๒ จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ ๑) จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) จังหวัดปราจีนบุรี ๓) จังหวัดสระแก้ว ๔) จังหวัดนครนายก ๕) จังหวัดชลบุรี ๖) จังหวัดระยอง ๗) จังหวัดจันทบุรี และ ๘) จังหวัดตราด จำนวน ๒๐๔ รูป/คน ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑๒ จำนวน ๒๑ รูป/คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussions) จำนวน ๑๑ รูป/คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญกลุ่มที่ ๑๒ จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ ๑) จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) จังหวัดปราจีนบุรี ๓) จังหวัดสระแก้ว ๔) จังหวัดนครนายก ๕) จังหวัดชลบุรี ๖) จังหวัดระยอง ๗) จังหวัดจันทบุรี และ ๘) จังหวัดตราด

๒.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ระหว่างตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๘ รวม ๑๒ เดือน

^๔ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม กองพุทธศาสนศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ, (นครปฐม : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๕), หน้า ๔๓-๔๘.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑๒ ให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบริหารหลักสูตร ๒) ด้านการบริหารการเรียนการสอน ๓) ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน ๔) ด้านการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ๕) ด้านการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ๖) ด้านการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ

การบริหารจัดการ หมายถึง การวางแผนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑๒ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาตามเป้าหมายที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกื้อหนุน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบริหารหลักสูตร ๒) ด้านการบริหารการเรียนการสอน ๓) ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน ๔) ด้านการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ๕) ด้านการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ๖) ด้านการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ หมายถึง การจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณร โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย หลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาพุทธศักราช ๒๕๓๕ ในกลุ่มที่ ๑๒ จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ ๑) จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) จังหวัดปราจีนบุรี ๓) จังหวัดสระแก้ว ๔) จังหวัดนครนายก ๕) จังหวัดชลบุรี ๖) จังหวัดระยอง ๗) จังหวัดจันทบุรี และ ๘) จังหวัดตราด

ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่ม ๑๒ เป็นศูนย์กลางเสริมสร้างความมั่นคง วางรากฐานบุคลากรของพระพุทธศาสนา สร้างศรัทธาแก่ผู้เข้ามาบวชเรียน ช่วยปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา บริการชุมชน สงเคราะห์ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้ห่างไกลสิ่งเสพติด สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์มีนิตยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑) สร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนา ๒) การปกป้องคุ้มครององค์กรพุทธ ๓) การใช้บริการชุมชน ๓) มีกองทุนสงเคราะห์ ๔) การอุทิศกาย วาจา ใจให้กับศาสนา ๕) พระภิกษุ สามเณร ปราศจากอบายมุขทั้งปวง

๑.๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ข้อมูลหลักการและวิธีการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๖.๒ ได้ทราบสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๖.๓ ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

๑.๖.๔ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนากับภาคอื่น ๆ ต่อไป